

Sosyalizm Gelecektir,

Gelecek

Bugünden

Kazanılacaktır!

Sosyalist Birlik Partisi

I. ULUSLARARASI DURUM (*)**Soğuk Savaşın Bitişi**

Soğuk savaştan sora uluslararası durumda ortaya çıkan değişiklikler ne anlama gelmektedir?

Sosyalist ülkeler topluluğu dağılmış, SSCB parçalanıp ortadan kalkmıştır. SBKP tasfiye olmuş ve reel sosyalizmin ekonomik ve siyasal yapıları demonte edilmiştir. Genel olarak dünya çapında kapitalizmden sosyalizme ve komünizme geçiş sürecinde (marksist klasiklerin varsayımlarından farklı bir şekilde) ortaya çıkan özgül tarihsel evre sona ermiştir. Bütün bu gelişmeler, birbirine zıt iki sosyal sistemin rekabeti ve mücadelesi döneminin, özel olarak da bu evrenin II. Dünya Savaşından sonra büründüğü somut biçimin, "soğuk savaş"ın sona ermesi anlamına gelmektedir.

"Soğuk savaş" kapitalizmin reel sosyalizme mücadelesinin barışçıl yarışma-rekabet biçiminden farklı olarak, nükleer denge koşullarına uyarlanmış, gerici, militarist, saldırgan ve emperyalist biçimidir. Onun amacı, II. Dünya Savaşından sonra varolan sosyalizm deneyi yararına değişen dünya durumunu, yeniden emperyalizm yararına değiştirmek ve reel sosyalizmi yok etmek olmuştur.

"Soğuk savaş" bir dizi aşamadan geçmiş, zaman zaman yumuşamayla kesintiye uğramış, zaman zaman dünyayı bir nükleer savaş eşiğine getirmiştir. "Soğuk savaş", 1946 yılında Churchill'in ünlü konuşmasıyla başlamıştır. Onun en son aşaması 1970'ler sonu 1980'lerin başında Orta Avrupa'ya yeni roketlerin konuşlandırıldığı ve ABD'nin "yıldız savaşları projesi" ile yıkıcı bir saldırıya geçtiği dönemdir. R. Reagan bu dönemde amaçlarının, "komünizmi tarihin çöplüğüne göndermek" olduğunu açıkladı. 45 yıl sonra SSCB'nin dağılmasının ardından da G. Bush, ABD ve müttefiklerinin "soğuk savaş"ı kazandıklarını resmen ilan etti.

"Soğuk savaş" insanlığa büyük zararlar vermiştir. 45 yıl boyunca meydana gelen bölgesel savaşlarda, Vietnam'da, Cezayir'de, Kore'de, Güney Afrika, Angola ve Mozambik'te 20 milyon insan yitirilmiştir. Silahlanma yarışına ve psikolojik savaşa yatırılan kaynaklar insani gelişme amaçlarıyla kullanılsaydı, dünyada açlık, yoksulluk ve salgın hastalıklar ortadan kalkma yoluna girerdi.

İnsanlık bir yandan nükleer savaş tehlikesiyle korkutulmuş, bir yandan da nükleer silahlanmanın haklılığına inandırılmış, toplumda kaderci pasiflik, geleceğe karşı sorumsuzluk, günü yaşama eğilimleri güçlendirilmiş, böylece uygarlık kriziden çıkışın insanı temeli zayıflatılmıştır.

İnsanlığın manevi hayatı "komünizm tehlikesi" ve "emperyalist komplo" korkusuyla zehirlenmiş, dünyanın iki büyük insan kütlesi birbirlerinden yabancı, birbirlerinin yarattıkları zenginliklerden habersiz yaşamaya mahkum olmuştur.

"Soğuk savaş" kapitalizmin gelişmesinde, giderek de sosyalizm deneyinin gelişmesinde insan uygarlığını tehdit edici eğilimleri kamçulamış, amansız rekabet ve silahlanma yarışı insanın doğal ve kültürel çevresine yıkıcı etkilerde bulunmuştur.

Sosyalizm deneyindeki deformasyonda da büyük rol oynamıştır. Ona dayatılan "soğuk savaş" reel sosyalist ülkelerdeki yaşamın bütün alanlarına sızmış, giderek yönetici zirvenin gelişmeyi frenlemesinde kullandığı bir araç durumuna gelmiştir.

Komünist hareketin enternasyonalist ilkelerinin çarpıtılmasında, onun ya izole olmasına ya da dünya çapında bölünerek zayıflamasında, hareketin kendi hatalarının yanısıra, büyük bir etki yapmıştır.

Geniş kitleler ve bloksuz ülkeler, soğuk savaşın edilgen, manüpile edilen, yaşamları soğuk savaşın çıkarlarına göre yönlendirilen başlıca kurbanları olmuştur.

45 yıl boyunca biriken ve bugün hepsi de çöplüğe layık, "soğuk savaş"ın sözde "kitapları", "eserleri", "filmleri", insanların bilincini casuslar ya da yıldızlar savaşıyla bulandıran, çarpıtan, onu modern-teknolojik hayvanlığa doğru çeken tüm sözde "manevi" ürünleri, bir kaç insan kuşağının yaratıcı faaliyetinin barbarca yağmalanmasından, boşluğa atılmasından ve insanın manevi gelişme potansiyelinin baltalanmasından başka bir sonuç doğurmamıştır.

"Soğuk savaş" yılları insanlık için kayıp yıllardır, onu madden ve manen yoran bir dönemdir.

Soğuk Savaştan Emperyalist Çıkış

İşte insanlık bu "soğuk savaş"tan çıkmış bulunuyor.

"Soğuk savaş"ın sıcak bir savaşa ve hele sınırlı bir

nükleer çatışmaya yol açmadan son bulmasından duyulan sevince katılmamak olanaksızdır. Hatta SSCB'nin, yüzyüze geldiği krizden (emperyalizmin I. ve II. Dünya Savaşlarında yaptığı gibi) "Soğuk savaş"ı sıcak savaşa çevirerek çıkmayı denemektense, kendi varlığını riske sokarak geri çekilişini, ortaya çıkan sonuç reel sosyalizmin yıkılışı olsa bile, insan uygarlığı adına onaylamak da olanaksızdır.

Fakat "soğuk savaş"tan bu türden çıkışı ve sonuçta oluşan yeni durumu, olayları insanlığın tarihsel gelişmesinde bu ilerleme oluyor izlenimi verecek şekilde yorumlamak asla kabul edilemez.

"Soğuk savaş" sona ermiştir, ama ondan çıkışın insanlığın yararına olabilecek tek gerçekçi alternatifi yenik düşmüştür: "Soğuk savaş"a iki karşıt askersel blokun birlikte ve karşılıklı askersel dengeyi adım adım düşürmek yoluyla son vermesi, böylece nükleer silahların tamamen yok edilmesine ve tam silahsızlanmaya yönelme fırsatı kaçırılmış, "soğuk savaş"tan çıkışın emperyalist alternatifi gerçekleşmiştir. Tek tek ülkelerdeki sınıf savaşına olduğu gibi uygulanmadığı takdirde, "soğuk savaş"tan gerçekçi çıkışın düşünsel temeli olan "yeni düşünce tarzı"nın emperyalist alternatifi ise "yeni dünya düzeni"dir.

İşte önümüzdeki dönemde, başta işçiler, çalışan insanlar olmak üzere, dünyanın bütün yoksul ülkeleri, "soğuk savaş"tan emperyalist çıkış alternatifinin sonuçlarından acı çekeceklerdir.

İlk adımda bu emperyalist çıkışın bedelini eski reel sosyalizm dünyasının insanları ödüyor.

Dünyamız, gerçek bir savaştan çıkan her tarihsel duruma benzer gelişmeleri yaşıyor:

— Galip devletler, mağlup devletlerin halklarına kendi koşullarını dikte ediyorlar. IMF ve Dünya Bankası'nın reçeteleri dünkü süper güce dayatılıyor. Onun askeri gücü, "bir kere daha ABD'yi tehdit edemeyecek ölçüde" budanıyor. Yenik düşen devletler üzerinde galip devletler nüfuz alanları için gizli anlaşmalar yapıyor ve irili ufaklı bütün kapitalist devletler "zafer"den pay almak için çırpınıyor. Eski Sovyet Cumhuriyetleri halklarınının 70 yıldır yarattıkları sanayi ve imkanların bir avuç yeni yetme kapitalist, mafyacı aracılığıyla talanının master planı yapılıp, yürütülüyor.

— Her savaştan sonra yenik düşmüş ülke egemen güçlerinin içine düştükleri çaresizlik, galiplerin önünde

onursuzca eğilme, uğranılan felaketten en az zararlı çıkmak için umutsuz manevralar, bugünkü mağlup devletler yönetimleri için de geçerlidir. Aynı zamanda, her savaştan sonra mağluplara dayatılan aşağılayıcı "barış" koşulları nasıl yeni çatışmaların tohumunu ekerse, şimdi de, Sırp, Ruslar, Polonyalılar ve başkaları "rövanş" günlerinin müstakbel yöneticilerini, liderlerini içden içe oluşturuyor.

— "Soğuk savaş"tan yenik çıkan halklar, yalnız SSCB'de 20 milyon insan yitirdikleri II. Dünya Savaşı'ndaki en kritik günlere benzer bir durumla yüzyüze geldiler. Bu defa 20 milyon savaş kurbanının yerini, yeni "businessmen" basının deyimleriyle, "lumpenler", "aylaklar", "parazitler" diye karaladığı tam 40 milyon işsiz adayı almak üzeredir. Yoksulluk, suçluluk, hatta kitlesel çocuk suçluluğu, fuhuş, kumar, uyuşturucu kullanımı, intihar salgını çığ gibi büyüyor. Eski Sovyetler Birliği ve Yugoslavya Federasyonu halkları, devlet mülkiyetine el koymak isteyen iktidar heveslisi maceracıların alevlendirdikleri milli düşmanlıklarla birbirlerinin boğazına sarılıyorlar. Komünistlerin başlattıkları demokratikleşme süreci, şimdi onları ve muhalefeti hedef alan keyfi, baskıcı rejimlerin oluşma sürecine dönüşüyor. En gerici ve irrasyonel ideolojiler yayılıyor, toplumlar ruhsal çöküntüyle yüzyüze bulunuyor.

Yoksul Güney dünyasındaki yapısal krizle birleştiğinde eski sosyalist dünyadaki bu krizin gelecek dönemi tehdit ettiği açıktır.

"Soğuk savaş"tan bu tarz çıkış, dünya kapitalizminin iç çelişkilerini bastıran faktörün de kalkmış olması demektir. "Büyük Almanya" Avrupa'nın gözünü korkutmakta, Japonya, Amerika ve Avrupa ekonomilerini sarsmakta, ABD en büyük askersel güç olarak rakiplerine üstünlük sağlamaya çalışmaktadır. Bu çelişkilerin kapitalist ülkelerdeki çalışan insanların sosyal kazanımlarına zarar vereceği, yoksul devletlerin daha büyük bedeller ödeyeceği açıktır.

ABD'de 1991 Ocak ayında otomobil ve kamyonet satışı % 27.8 düştü. 15 otomotiv fabrikasının kapanmasıyla 40 bin kişi işsiz kaldı. Aynı ayda tarım sektöründe 232.000 kişi daha işsiz kaldı. Bu ABD tarihindeki en büyük dördüncü düşüş oldu. İşsizlik % 6.2'ye tırmanmıştır. ABD'de işçilerin 4/5'inin haftalık ücretleri son 11 yılda sürekli olarak düşmüştür. 1990 başında

ABD ekonomisinin kalkınma hızı iyice düştü.

1988 yılında dünyanın en zengin ülkelerinde yaşayan Dünya nüfusunun % 16.4'ü dünyanın toplam gelirinin % 78.2'sini alıyordu. Geri kalan dünya nüfusunun % 84.6'sı ise dünya gelirinin % 21.8'ini tüketiyordu. 1988'de dünya gelirindeki payları % 21.8 olan fakir ulusların, 1989 ve 1991'de sosyalist ülkeler ve SSCB'nin yok olması ile dünyanın mutlak egemenleri haline gelen kapitalist emperyalist ülkeler karşısında daha da elverişsiz durumda kalacağı açıklama ve kanıt gerektirmeyecek kadar açıktır.

Yeni Düşünce Tarzının Bugünü

"Soğuk savaş"tan çıkışın emperyalist alternatifi, bir ara geniş çevrelerde umut uyandıran ve SBP içinde de bir çoğumuzun savunduğu dünya ölçüsünde "yeni politik düşünce" temelinde öne sürülen stratejik yönelim önerisini, bu öneriyle gösterilen dünya ölçüsünde olumlu değişim olanaklarını da pratik bakımdan ortadan kaldırmış bulunuyor.

Dünyada yaklaşık askersel dengenin varolduğu ve sosyalizm deneyinin de yenilenme yoluyla güçleneceği varsayılan koşullarda hazırlanan bu çizgi artık temelsizdir.

Şimdi artık, sağduyunun ya da "yeni düşünce tarzı"nın egemen olduğu, anti-militarist, şiddetten arınmış dünya projesi düne göre kıyas kabul etmez şekilde bulanıklaşmıştır.

"Yeni dünya düzeni"nde "silahsızlanma" politikası, rakipleri ve potansiyel düşmanları tek tarafı silahsızlandırmak, Rusya'nın, Ukrayna'nın, Kazakistan'ın nükleer dışlerini sökmek, iki blok arasındaki dengeyle oynayarak, ödün kopartma olanakları daralan, dünya ekonomisindeki payları gitgide azalan, en gelişmiş ülkelerle aralarındaki teknolojik uçurum kapanmamacasına büyüyen ve bu durumdan silahlanarak, en önemlisi nükleer silah ve füze teknolojisini elde ederek çıkış yolu aramaya itilen küçük ve yoksul ülkelerin üzerine baskı kurmak politikasıdır.

"Yeni dünya düzeni"nde sözde silahsızlanma politikası, aynı zamanda silahlanmaya devam etme politikasıdır. Tarih bütün haksız, "barış"ların, er ya da geç yeni çatışmalara kaynaklık ettiğini defalarca kanıtlamıştır. ABD ve müttefikleri Rusya'ya ve öteki

Cumhuriyetlere reva gördükleri bugünkü durumun, gelecekte yaratacağı çatışmalara bugünden hazırlanıyor. "Yıldız savaşları projesi"ne bu yıl 4,5 gelecek yıl için de 5 milyar dolar ayrılmıştır. Kapitalist, ortodoks ve panslavist bir Rusya'nın, sıkıştırıldığı yoksullaşma ve üçüncü sınıflaşma durumundan nükleer güce dayanarak sıyrılmak, şimdi boyun eğdirildiği "İkinci Brest" barışını yırtmak isteyeceği öngörüsü, emperyalist silahlanma politikasına gerekçe oluşturuyor. Öte yandan Pentagon, dağılan Sovyet Cumhuriyetlerindeki atom bilginlerinin, üçüncü dünya ülkeleri tarafından angaje edildiği, yakın gelecekte beş-on ülkenin nükleer silaha sahip olacağı bahanesiyle de silahlanmayı sürdürüyor.

Nihayet dünya kapitalist merkezleri arasındaki rekabet kavgasını, bu merkezler arasında parçalanan ve kendi aralarında da çatışan yoksul ülkelere ve dağılmış eski sosyalist devletlere aktarmak, bunlara silah satmak ve onları yeniden silahsızlandırmak, ölüm tüccarlarının silahlandırma-silahsızlandırma tahteravallisini oluşturuyor. İnsanlığın şu birkaç yıl içinde gerçekçi ya da değil, ama çok büyük umutlarını yitirmesi acıdır. Ama gerçeğe göz kapatmak, çok daha acı sonuçlar doğuracaktır.

İnsanlığın genel çıkarlarını her şeyden üstün tutarak öteki yaşamsal global sorunları -çevrenin tahribi, açlık, borç, kültürel erozyon, cinsiyetçi aşağılama, uluslararası terörizm, uyuşturucu ticareti ve salgın hastalıklar gibi insanlığı tehdit eden sorunları- devletlerin işbirliği ile çözme projesi de dünle kıyas kabul etmez şekilde ufku-muzdan siliniyor. Dünya kapitalist piyasasında, rekabet halindeki uluslarötesi tekelleri bu gibi karşısız alanlara -sorunları ciddi olarak çözecek boyutlarda- fon ayırmaya zorlayacak kapitalizme has, içsel ve kendiliğinden mekanizmalar yoktur.

Global sorunları çözmek için gerekli fonları, devlet aracılığıyla çalışanlardan sızdırma çabalarının da sınırları esnek değildir: Çalışan insanı bireyci egoizme içten, onu tüketim çılgınlığına sürükleyen kapitalizm, kendiliğinden bir "çevre bilinci" yaratamaz. Bunlara karşılık, kapitalist piyasadaki rekabet, birinden vazgeçilse bile on yeni çevre tahrip edici teknolojiyi ve ürünü teşvik etmektedir. İnsanlık, dev tekellerin gizli bilimsel araştırma merkezlerinde ne yapıldığını, yapılanların sonuçlarının ne olacağını bilmeden, kendisine süslü -ve çevre kirlenici- ambalajlar içinde sunulacak yeni tüketim

mallarını beklemek zorunda kalıyor. Her yeni yapay madde kapitalist için kar, insan ve doğa için azar azar ölüm olasılığı demektir. Ve nihayet dünya kapitalist piyasasındaki rekabet, yoksul güney ülkelerini, zengin kuzeye karşı, ucuz işgücüsüyle insanı, ucuz teknoloji ile doğayı, anti-sosyal ve anti-demokratik rejimleriyle toplumu ve kızıışan yoksullararası rekabetle de birbirini tahribederek öz savunmaya itmektedir. Batı kapitalizmi, Berlin Duvarından söktüğü taşlarla, tüm Batı Avrupa'nın çevresine duvar örme, yeni "barbar" akınına, bir yandan Güneyi, Kuzeyin çöplüğü, zehirli atıklarının deposu yapmanın teorisini ve pratiğini yaparken, güneyden kuzeye doğru yoksulların göçüne karşı önlem alma, kızıl haç paketleriyle de vicdanını rahatlatma dışında genel insani sorunlarla ilgisini de kesme yolundadır.

Kitle iletişim araçlarının yıkıcı, gerçeği saptırıcı ve çarpıtıcı, ruhsal sağlığı bozucu ve manevi kültürel gelişmeyi baltalayıcı tarzda kullanılmasını birlikte önleme projesi de diğerleriyle aynı akibeti paylaşmaktadır. Kapitalist piyasa kanunlarına ve gitgide kültürsüzleştirilen izleyicilerinin en kaba taleplerine göre hareket eden ve başta ABD olmak üzere, en büyük kapitalist devletlerin denetiminde olan kitlesel iletişim araçlarının demokratik, barışçı, insancıl amaçlarla ve gerçeğe uygun kullanımını sağlamayı, artık hepsi de kapitalist olan devletlerin işbirliğinden beklemek yanılısama olacaktır.

Ve nihayet, silahsızlanma, militarizmden ve şiddetten arınmış bir dünya projesini, öteki yaşamsal global sorunları sağduyu ile, "yeni düşünce tarzı" ile sınıfsal çıkarların üstüne çıkararak çözmek denemesi için, BM'i giderek devletlerüstü bir devlet düzeyine getirmek ve bu oranda büyük insani projeleri yaşama geçirmek yolundaki tasarım reel dayanaklarını yitirmiştir. Şimdi BM direnme gücü çok zayıf Çin Halk Cumhuriyeti dışında, en büyük kapitalist devletler arasındaki uzlaşmaların ve Irak, Libya örneğinde olduğu gibi küçük devletlere karşı uygulamalar yapmanın aracı haline getirilmiştir. Dünya ölçeğinde bu türden derin değişimlerin, karşıt sistemler arasındaki zorlayıcı denge koşullarında mümkün olabileceği görüşünü bir çırpıda red etmek bugünkü duruma bakarak bu değişim stratejisini uygulanamaz saymak doğru olmayacaktır. Bu nesnel temele dayanarak, işçi sınıfının, çalışanların, çevre, kadın, barış hareketlerinin, bloksuz

Ülkelerin mücadelesinin söz konusu değişimler yolunda kapitalizmi ve militarizmi geriletmesi mümkün olabilirdi.

Fakat günümüzde durum kökten değişmiştir. İnsanlık "dehşet dengesi"nden, değişime uyarlanmış, giderek tehdit gücü azalan "uygarlık dengesi"ne ulaşma, bu dengeye dayanarak, özünde kapitalizmin engel olduğu dünya ölçeğindeki global sorunların zmne, bu en sancısız yoldan, yönelme olanağını yitirmiştir.

Dünya leğinde, henüz kapitalizm tarih sahnesindeyken yukarda anılan değişim süreçlerinin gelişmesi, doğrudan sosyalist önlemler olmamakla birlikte, açıktır ki, çalışanların aktif eylemine ve her ülkedeki devrimci mücadelesine dayandığı ölçüde, adım adım kapitalizmi kuşatmaya ve her bir ülkede sınıf mücadelesinin uygar biçimlere bürünerek, demokratik ve insancıl sosyalizm için elverişli koşulların oluşmasına önemli katkılar yapabiliirdi.

Böyle bir dünya çapında değişim stratejisine katılalım ya da ona ciddi eleştiriler yneltelim, şu olguda hepimizin aynı düşüncede olacağı açıktır: İnsan uygarlığını bugünkü çıkmazdan kurtarmanın, tasarlanmış olan bu yolu, "soğuk savaş"tan çıkışın emperyalist alternatifini gerçekleştikten ve iki karşıt sistem arasındaki rekabet ve mücadele ile belirlenen somut tarihsel dönem sona erdikten sonra, bugün en azından yakın bir gelecek için tıkanmış bulunuyor.

Karşı karşıya olduğumuz sert gerçek böyledir.

Soğuk savaşın bu biçimde bitmesinden sonra, şu anki uluslararası panoramayı, uluslararası durumu belirleyen başlıca olgu, eğilimler ve çelişkiler nelerdir?

Uluslararası Panorama

Bugünkü uluslararası durum herşeyden önce, Ekim Devrimi ile başlayıp, II. Dünya Savaşı sonrasında daha belirgin bir biçimde istikrar kazanarak oluşan, iki kutuplu uluslararası ilişkiler sisteminin yıkılmasıdır. Yeni bir uluslararası ilişkiler sisteminin ise oluşmaya başlamasıdır. Bu iki kutuplu sistem, sosyalist ülkeler topluluğu ve SSCB'nin dağılarak uluslararası sistemden çekilmesi ve emperyalist kapitalist ülkeler grubunun soğuk savaşı galibiyetle bitirmesiyle ortadan kalkmıştır.

Doğu batı ekseninin ortadan kalkması ile başlayan bu süreç, mevcut emperyalist-kapitalist uluslararası eko-

nomik sistemi, onun bilinen niteliğini değiştirmedir. Sistem kendi temelleri üzerinde kalarak bu değişimi etkiledi ve kendi tipine bağlı kalarak bu değişimden etkilendi. Dünya ekonomik sistemi bugün de az sayıdaki sanayileşmiş kapitalist ÷lke, en başta yedi zengin ÷lke tarafından yönetilmekte ve kontrol edilmektedir. Dünyadaki değişim, yeni bir sosyo-ekonomik formasyonun ortaya çıkması ile gerçekteleşmedi.

İki kutuplu sistemden, çok kutuplu ama aynı sosyo-ekonomik nitelikteki merkezlerden oluşan, bir çok kutuplu sisteme geçilmektedir. Bu çok kutuplulukta ABD hegemonyası vardır. Dünyanın tepesini tutan merkezlerin hepsi de gelişmiş, sanayileşmiş, bilgi toplumu aşamasına gelmiş emperyalist ÷lkelerdir. Ve onların askersel paktı da halen NATO'dur.

Emperyalist sistem artık "düşmansız" kalmıştır. Kapitalizmin, devletlerarası planda, ekonomik ve sosyal olarak ona alternatif bir düşmanın olmadiğı dönemine girilmiştir. Ama emperyalizm düşmansız yapamıyor. Bu kez de 1991 sonbahar NATO zirvesi Güneyi düşman ilan etti. Bu gelişme ile birlikte "ortak düşman"ın varlığının törpülediği, kapitalizmin iç çelişkileri, emperyalist ÷lkeler ve kapitalistler arası rekabet tekrar aktifleşme eğilimindedir. Bununla birlikte kapitalist dünyadaki hegemonya sorunu da hareketlenmiştir. Eski hegemonya unsurlarının (nükleer şemsiye, nükleer koruyuculuk vb.) kalkmış olduğu savı ortaya sür÷lmüştür. Bu da ABD'yi hegemonya rantlarını ve avantajlarını yitirmemek için harekete geçirmiştir. Körfez krizi boyunca ABD esas olarak, teknolojik ve ekonomik bazda yitirmek tehlikesi ile karşı karşıya olduğu hegemonyasını, sahip olduğu askersel-politik güç ve hegemonya ile yakalamak için çaba harcamıştır.

Körfez savaşının sonuçlarına ve NATO'nun alan dışı müdahale anlayışı ile birlikte ve NATO Çevik Gücünü oluşturarak devam etmesi konusundaki emperyalistler arasındaki "mutabakata" bakıldığında da, ABD soğuk savaştan hegemonyasını koruyarak çıkmıştır.

Fakat Avrupa, Birleşik Almanya ve Japonya ile birlikte tabloya daha yakından bakıldığında durum farklılaşmaktadır. Öncelikle Almanya'nın birleşmesiyle birlikte sanayileşmiş kapitalist ÷lkelerin **ABD-AT ve Japonya** merkezli iç dengeleri artık, **ABD-Japonya-AT ve Birleşik Almanya** olarak değişmiştir. Avrupa Topluluğu

entegrasyonu da ABD ve Japonya'ya karşı kendini tahkim etmek zemininde hızlanmaktadır. Blok içi disiplinin gevşemesiyle birlikte, diğer metropollerin kendi konumlarını ve pekiştirmek için ataklarını ve dış göstermelerini gözlemek de şimdi olanaklı olmaktadır. Bunun en bariz örneği, Birleşik Almanya'nın ABD, İngiltere, Fransa ve hatta Birleşmiş Milletler'e rağmen Yugoslavya'nın parçalanmasında izlediği açık, kaba ve pervasız tutumdur. Slovenya ve Hırvatistan'ı açıkta çıkar alanı olarak ilan etmesidir. AT'nin, ABD ve NATO'nun ağır baskılarına rağmen, kendi askersel mekanizması olarak BAB konusundaki kararlı tutumu ise bir diğer örnektir.

Doğu Avrupa ülkelerinin, eski Sovyet Cumhuriyetlerinin ve Rusya Federasyonu'nun kapitalist sisteme entegre edilmesi için işlemeye başlayan süreç, soğuk savaş sonrası uluslararası panoramanın önemli unsurlarından biridir. Bu sürecin bugün geldiği noktada yeterince kapsamlı, uyumlu ve bu ülkelerin sorunlarını gerçekten çözmeye niyetli ve yetenekli olabileceği konusunda, olumsuz belirtiler hızla artmaktadır. Başlıca emperyalist merkezler arasında bu iş, gittikçe daha fazla, bir paylaşım ve rekabet halini almaktadır.

AT'nin 12'lik yapısı çerçevesindeki entegrasyon süreci devam ederken, eski sosyalist ülkeleri Batı Avrupa'nın gereksinimlerini merkeze alarak ve her birini ayrı ayrı değerlendirerek ele alan bu tutum değişikliği biçimleniyor. Bu biçimlenme söz konusu ülkelerin içinden en iyilerini işe yarayacak olanlarını alıp, öbürlerini dış halkanlarda tutmak, hatta bir kısmını hiç bulaştırmayıp, hep eşikte tutarak bir tür sömürgeleştirme doğrultusunda geliyor.

Hemen bütün **gelişmiş sanayi ülkeleri** bugünkü uluslararası panoramada büyüme hızı açısından 1980'lerde başlayan krizin içinden yürüyerek, henüz hiçbirinin kurtulmadığı ve ABD ve İngiltere'de giderek daha fazla yoğunlaşan **bir ekonomik durgunluk** içindedirler. 1980'lerin son yıllarında SSCB ve sosyalist ülkelerde olan bitenlerin gölgesi uluslararası planda kapitalist ekonomilerin reel durumunun görülmesini de kavranmasını da önledi, geciktirdi.

Bu arada önemli bir başka gelişme de özellikle **Batı Avrupa'ya yönelik kitleselel göç olgusunun** hem potansiyel olarak hem de fiilen ortaya çıkmış olmasıdır.

Reel sosyalizmin çöküşü, Doğu Avrupa ülkeleriyle

yakın bağı ile birlikte, II. Dünya Savaşı ertesinden yakın zamana kadar Avrupa'nın bütününde soğuk savaşa rağmen süren politik ve sosyal istikrarı temelinden sarsmıştır. Bunun dikkati çeken sonuçlarından biri, bütün dünyaya bir insan hakları, maddi refah ve uygarlık cennetiymiş gibi sunulan Batı ülkelerine Doğudan (eski SSCB'nin batı yöreleri dahil) büyük göç dalgalarının vurması olasıdır. Bunun ilk belirtileri birkaç yıldır görülmeye de başlanmıştır. Avrupa'nın Doğusundan büyük göç dalgası, yıllardır Orta Doğu'dan, Türkiye'den, Magrip'ten, diğer Doğu Akdeniz ve Afrika ülkelerinden, giderek Uzak Doğu'dan gelmekte olan dalganın üstüne binecektir. Batı Avrupa yönetimleri için bu olasılık tam bir kabus senaryosudur.

Gerçekleşmesini önlemenin ancak zecri ve yasakçı tedbirlerle uygulanabilecek idari mevzuat ve hatta, giderek, askeri hazırlık girişimleri dışında bir çaresinin bulunabileceğinin son derece kuşkulu olduğunu son on, onbeş yılın tecrübesi göstermiştir. Bir yandan Batı Avrupa'nın göç alma kapasitesi kesin dolum noktasına ulaşırken, aynı zamanda göçü doğuran ana neden ve etken -geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelerde Batının giderek artan sistemli sömürüsü- sürmektedir ve Batı kapitalist ülkelerinin demokratik istikrarının ve maddi refah düzeyinin sürmesi çok büyük ölçüde buna bağlıdır.

Bu durum Batılı kapitalist ülkelerde hızla gelişen ve güçlenen yabancı düşmanlığı, ırkçılık ve faşizm eğilimlerini beslemenin yanısıra, asil, ekonomide ve sosyal yapılarda bu tür eğilimlerin maddi zemniyi oluşturan ciddi baskılar, sancılar ve sorunlar da yaratmaktadır. Bu toplumların bugünkü neo-liberalizm tutkulu ekonomi, toplum ve insan anlayışlarıyla bu sorunların ve bunları doğuran çelişkilerin üstesinden gelinmesi olsa olsa kitlesel göç dalgalarına karşı yüksek ve kalın tehdit ve silah destekli duvarlar çıkılması ve içte de sosyal çalkantılar ve karışıklıklara karşı devletin baskı gücünün yayılarak arttırılmasıyla mümkün olabilir. Bunun da belirtileri şimdiden görülmeye başlamıştır. Buysa tarihin sonunu bağladığı iddia edilen kapitalizmin içinde taşıdığı uzlaşmaz çelişkilerin bütün yan tezahürleriyle birlikte o toplumlarda bütün bütün su yüzüne çıkması olacaktır.

Bu uluslararası görünüm içindeki eski sosyalist **Doğu Avrupa ülkeleri**, birbirleriyle olan geçmiş ilişkilerini yitirmişlerdir. Her biri kendince AT ile birleşme

yolunu yakalamaya çalışmakta ve "düvel-i muazzama" arasında 19.yy politikasının motiflerini taşıyan bir tutum izlemektedirler. Bu ülkeler arasında Polonya, Çekoslovakya ve Macaristan, AT ve kapitalist ülkeler arasına daha hızla entegre edilmektedirler. Ama Alp Dağlarının güneyinde kalan Yugoslavya, Arnavutluk, Romanya ve Bulgaristan bir anlamda Avrupa dışı bir olay olarak ele alınmakta, itelenmekte, ötelenmektedir. **BDT ya da Rusya Federasyonu'nun** ise sosyalizmden ve SBKP'den kurtuluşu, problemlerinin sonu değil, yeni bir başlangıcı olmuştur. ABD ile ilişkilerinde özellikle ekonomik açıdan gittikçe bağımlı hale gelmektedir. BDT'nin kağıt üstünde kalışı ve iç etnik problemlerle karşı karşıya oluşu Ukrayna ve Beyaz Rusya'nın Moskova'dan uzak durmaları Rusya Federasyonu'nu politik olarak da ABD'ye bağımlı kılmaktadır. Bugün uluslararası sistemin ABD ile bağımlı bir aktörü durumundadır.

Üçüncü Dünya Ülkeleri açısından ise, Doğu-Batı ekseninin yok olmasından sonra ekonomik ve politik ilişkilerinde Kuzey-Güney eksenine öne çıkmıştır. Güneyin yoksul ülkelerinin, uluslararası sistemde etkilerini arttırmalarında önemli bir faktör olan SSCB ve varolan sosyalist ülkelerin dengeleyici etkisi ortadan kalkmıştır. Dolayısıyla bu ülkeler ABD'nin tek süper güç olarak belirleyiciliği altındaki emperyalist ülkelerle karşı karşıya kalmışlardır.

Var olan uluslararası temel desteğinden yoksun kaldığı için, üçüncü dünyada ortaya çıkmış olan çok yönlü bağımsızlık hareketleri ve kapitalizme karşı akımlar sert bir biçimde sarsılmışlardır. Soğuk savaş dönemi boyunca uluslararası sistemin en önemli öğelerinden biri olan Bağlantısızlar Hareketi, Kuzey-Güney çelişkisi iyice öne çıkarken büyük ölçüde etkisizleşmiştir.

Uluslararası Ortamdaki Başlıca Eğilimler:

Bu uluslararası tablo içinde yeni ve belirsizliklerle dolu bir duruma ve yeni bir dünya ilişkiler sistemine doğru değişime yol açan başlıca etkenleri olay-olgu ve eğilimleri toparlayarak ifade edersek;

Bu olayların **birincisi**, özellikle son yirmibeş yılda kendini hissettiren bilimsel teknolojik devrim (BTD) ya da BTD koşullarında üretici güçlerde dünya çapında ortaya çıkan hızlı değişime ve gelişmelerdir.

İkinci önemli olay, Doğu Avrupa ve SSCB'de ortaya çıkan gelişmelerdir. Bu gelişmelerle birlikte SSCB'nin, sosyalist ülkeler topluluğunun, Varşova Paktı ve Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'nin ortadan kalkmasıdır.

Üçüncü önemli olay, globalleşme, bütünleşme süreçlerinin hızlanması, üretimin uluslararasılaşmasında ivmenin artmasıdır. Bununla iç içe bölgeselleşme, parçalanma eğilimlerinin de gelişmesidir.

Dördüncü önemli olay, Körfez savaşı ile birlikte uluslararası ilişkilerde gücün ölçülmesinde askersel ölçütün aktifleşerek öne çıkmasıdır. Politik-askersel yaklaşımların, uluslararası ekonomi üzerinde etkilerinin, eskisinden daha fazla ve açıkça hissedildiği bir durum oluşmasıdır. Bunun çarpıcı tipik örneği hegemonyasının kaynağı olan askersel-politik gücün, ABD tarafından, bizzat bu gün kullanılması ile gösterilmesi ve ölçülmesi oldu.

Beşinci önemli olay ise, Üçüncü.Dünya'nın bugünkü uluslararası ortamda etkinliğini önemli oranda yitirmiş olmasıdır.

Bu beş olgu, sergilenmeye çalışılan panorama içinde gelişmenin, değişimin perspektifini belirleyici, temel unsurların başlıcalarıdır.

Bu genel panorama içinde ve söz konusu başlıca belirleyici önemdeki beş eğilimi dikkate alarak, soğuk savaşın sona ermesinden sonra ortaya çıkan uluslararası durumu belirleyen başlıca olgu nedir? sorusunu ele alabiliriz.

Bugünkü Uluslararası Durumu Belirleyen Başlıca Olgu

Öncelikle bugün dünyadaki gelişmeleri "değişim, yenilenme süreçleri" olarak tanımlamak ve böylece de olumlamak ve doğal olarak da, bu sürecin taşıyıcısı olan güçleri "yeni değişim güçleri" biçiminde değerlendirerek, uluslararası durumu belirleyen etken olarak görmek gerçek duruma uygun olmaz.

Bugünkü uluslararası durum, başlıca büyük kapitalist devletlerin, 1917'de ve II.Dünya savaşından sonra yitirdikleri egemenlik alanlarını yeniden paylaşmalarıyla ve dünya üzerindeki egemenlik sistemlerini yeniden yapılandırmalarıyla niteleniyor. Aynı zamanda bu durum, kapitalizmin dünya egemenliğine karşı olan tüm güçlerin de yeniden oluşum ve yeniden yapılanma sürecine girmesini hazırlıyor.

Emperyalist egemenlik sisteminin yeniden yapılandırılmasını, dünya ölçüsündeki kapitalist merkezler arasındaki rekabet, kapitalist merkezlerde ve çeperlerde işçi ve emekçi sınıfların, çalışanların mücadelesi, henüz varlığını sürdüren ÇHC'nde sosyalizm deneyinin yazgısı, dağılan SSCB'de ve öteki eski sosyalist ülkelerde nesnel koşullarda toparlanma ve gelişme perspektifleri giderek belirginleşen işçi muhalefeti, 70 yıl boyunca yürütülen sınıf mücadelesinin, kadın hakları, barış ve insan hakları savaşımının birikimi, insani değerlerin ve çevre bilincinin kitleler arasındaki etkinliği ve benzer faktörler belirleyecektir.

O nedenle, kapitalizmin yitirdiği egemenlik alanlarının yeniden paylaşımı ve dünya egemenlik sisteminin yeniden yapılandırılması süreci henüz tamamlanmamıştır. Başlangıcında bulunduğumuz bu süreç tehlikeli belirsizliklerle doludur. Dünya ölçüsünde ne gibi somut biçimler kazanacağını önceden bilemeyeceğimiz yeni bir anti-kapitalist içerikli mücadele dalgasının yükselmesi için koşulları hazırlamaktadır.

"Yeni dünya düzeni"nin başlıca içeriği ise emperyalist egemenlik alanlarının yeniden paylaşımı ve egemenlik sisteminin yeniden yapılandırılmasıdır.

"Yeni Düzen", "Bütünsel Dünya", Uluslararasılaşma, Globalleşme ve Parçalanma, Bölgeselleşme

Çok kutuplu yapıdan sonra, belirsizlikleri çok daha fazla bir uluslararası ortama girilmiş oldu. Bu ortamda çeşitli unsurlar, kendi açılarından elde etmek istedikleri yeni bir uluslararası sistem için mücadele ediyor. Bu mücadelenin içinde de yeni uluslararası düzenle ilgili eğilimler daha açık bir şekilde ortaya çıkıyor.

Bu eğilimler arasında en belirgin ve belirleyici önemde olanlarından biri daha önce de değindiğimiz gibi, globalleşme, bütünleşme, uluslararasılaşma veya "tek bir dünya sistemini" oluşturma eğilimi olarak nitelendirilebilir. Tek pazar, bütünleşme, karşılıklı bağımlılık bugün daha güçlü ve öne çıkarak belirlemekle birlikte bu kavramlar ve ifade ettikleri eğilim tamamen yeni kavram ve eğilimler de değildir. Kapitalist dünyada birinci sanayi devrimi ile birlikte oluşmaya başlamışlardır. Marks ve Engels daha Komünist Manifesto'sunda "Dünya Pazarı"nın kurulmasından, burjuvazinin her ülkenin üretimine

ve tüketimine komzopolit bir nitelik verdiğinden, "ulusal kapalılığın ve kendine yeterliliğin yerini ulusların çok yönlü ilişkilerinin, çok yönlü karşılıklı bağımlılığının aldığından" söz etmişlerdi.

Bugün yaşadığımız dünyada bu bütünleşme eğilimi, parçalanma, bölgeselleşme ve milliyetçi hatta ırkçılık eğilimleriyle iç içe geliyor. Dolayısıyla bugün uluslararası ortamı bütünleşme ve uluslararasılaşma ile bölgeselleşme ve milliyetçilik eğilimleri birlikte etkilemektedir. Kapitalizm çerçevesinde, globallaşma ve bölgeselleşmenin diyalektiği, olumlu anlamda ilişki kurulamamaktadır. Oysa eşit haklı bir entegrasyonun yarattığı büyüme ve merkezleşmeyen karşı milliyetçilik ve dar anlamda bölgecilikten uzak bir yerelleşme demokratik paylaşma ve eşitlikçi sonuçlar yaratabilir.

Bir yandan gümrük duvarlarının sıfırlanması "serbest" ticaret ve sermaye hareketleri ve "tek" pazar ve bütünsel dünyanın bayrağı sallanıyor. Öte yandan AET'den, EFTA'dan başlayıp **Avrupa Topluluğu'na;** ABD, Kanada ve Meksika'nın oluşturduğu **Kuzey Amerika Ekonomik Birliği'ne** ve buradan da Asya-Pasifik bölgesinde **Japonya'nın önderliğinde Kore, Çin, Tayland, Singapur, Filipinler dahil 16 ülkenin oluşturacağı** bölgesel bir ticaret anlaşmasına kadar uzanan, bölgesel ticari blokların ortaya çıktığı, uç verdiği süreçler geliyor. Bu ticari bloklar, kendi dışlarındakilere karşı korunmacılığı esas alıyor. Ve hemen hepsinin başında 7 zengin ülkeden biri bulunuyor.

AT'de 12 ülke "tek" pazara ve "tek" devlete hazırlanırken Avrupa kıtasının önemli bir parçası olan Balkanları "Balkanlaştırıyor". Yugoslavya'yı parçalıyor. Makedonya sorununun aktifleşmesi ve kronikleşmesini yan cebine koyuyor. Urallara kadar uzadığı söylenen Avrupa'nın, Kafkas eteğinde gözünü kırpmadan ateşle oynuyor. Afrika'yı, bu koca kıtayı dünyanın politik, sosyal, ekonomik ve etnik çöplüğü ya da dünyanın iskartaya çıkartılmış kıtası olarak hırpalıyabiliyorlar. Dünyanın büyük çoğunluğunu ulusal rekabet, çatışma ve boğazlaşmallara doğru itekliyorlar.

Bu böyledir. Ama, bütünleşme süreçleri başından beri olduğu gibi, fakat şimdi daha kapsamlı, derin ve geri döndürülmez biçimde ilerlemeye de devam ediyor. Son 25 yılda uluslararası sistemde ekonomik mekanizmalar çerçevesinde üretimin uluslararasılaşması, sermaye ha-

reketleri ve uluslararası ticaret yoluyla globalleşme süreçleri daha hızla ilerliyor.

Yeni teknolojilerden yararlanan çok uluslu şirketlerin faaliyetleri de, globalleşmeyi hızlandırmıştır. Bunların yanı sıra görsel medyalar aracılığıyla yaygınlaştırılmasına çalışılan **"global kültür"** oluşturma çabaları ve global bir siyasal sistem için uluslararası ortak **"geçerli normlar"** yaratma, kısaca **emperyalist "tek dünya sistemi"** oluşturmak yönünde sanayileşmiş kapitalist ülkeler, devletler ve çok uluslu şirketlerden kaynaklanan girişimler de, globalleşme eğilimlerinin geliştiği iki yön olarak ortaya çıkmıştır.

Ama bu, özellikle ABD kaynaklı "pür liberal" görüşlerde olduğu gibi, hiçbir sınırın engel oluşturmadığı herkese, eşit biçimde açık bir tek serbest pazar olarak gerçekleşmiyor. Emperyalist ülkelerin herbirinin şefliğinde kendileri için bölgesel korunma ya da özel örgütlenmiş kapalı av alanları, bu "bütünleşmeye" ters olarak ortaya çıkıyor. Bu da **bütünleşmeye karşı bölgeselleşme ve parçalanma; uluslararasılaşmaya ve kozmopolitizme karşı milliyetçilik ve korumacılığın** ortaya çıkmasına yol açıyor. Bu olay hem kapitalizmin eşitsiz gelişiminin hem de **dünyamızın gittikçe daha bütünsel ama, aynı zamanda çelişkili bir dünya olması gerçeğinin sonucudur.**

Karşılıklı Bağımlılık

Geçtiğimiz yıllarda "karşılıklı bağımlılık" kavramının öne çıkarılıp her şey haline getirilmesine değinmek yararlı olacaktır. Marks ve Engels'in Manifesto'da işledikleri Kapitalizm koşullarında ulusların çok yönlü karşılıklı bağımlılığı açık ve anlaşılırdır. Ancak bu kavrama geçtiğimiz yıllarda verilen anlam daha farklı olmuştur.

Marksistlerin geçmişte "zıtların birliği ve mücadelesi"nde yalnızca karşıtların mücadelesine vurgu yaptıklarına işaretler, "karşıtların birliğinin" unutulduğu söylendi. Bundan sonra da karşıtların birliği, karşılıklı bağımlılık biçiminde açıklarak kapitalizm ve sosyalizmin, giderek emek ile sermayenin ebediyen bir arada olmasının zorunluluğuna, gerekliliğine, bu nedenle mücadelenin anlamsızlığına, uzlaşmanın herşey olduğuna vardırıldı. Dünyanın karşılıklı bağımlılığından hareketle bugün varolanlardan hiçbirinin vazgeçilmezliğine ve kapitalizmin ebediliğinin kabulüne varılıyordu. Oysa, karşıtların birliği

ve mücadelesi, tek ve bileşik bir yasadır. Çağdaş koşullarda dünyamız bütünseldir. Karşılıklı bağımlıdır. Ve aynı zamanda çok yönlü, karmaşık, dinamik, uzlaşmaz eğilim ve çelişkilerle de doludur.

Nitekim, sosyalist ülkeler topluluğu ve SSCB'nin ortadan kalkmasıyla, çelişkili dünyamızın varolan çelişkilerinden sadece biri ortadan kalkmış oldu. Bir dizi yeni çelişki ortaya çıkarken, eski çelişkilerden bir çoğu da var olmaya devam etti.

Günümüzde Çelişkiler

Bugün dünyamızda kapitalizmin belirleyici çelişkisi olan emek-sermaye; barış-savaş; ezen-ezilen; ezenlerin kendi aralarında; ezilenlerin kendi aralarında; insan ile çevre arasındaki çelişkiler sürüyor.

Başka bir söylemle kapitalizmle sosyalizm arasında; emperyalist ülkeler arasında; gelişmiş kapitalist ülkelerle, az gelişmiş kapitalist ülkeler veya ezen-ezilen uluslar arasında; az gelişmiş kapitalist ülkelerin kendi aralarında ve cinsler arasındaki çelişkiler sürüyor. Zamanımızın en önemli çelişkilerinden biri de, BTD ile üretimi sonsuzca artırma olanağı ortaya çıkabilecekken, kapitalizm çerçevesi içinde bilimsel-teknolojik gelişmenin olanaklarının yeterince ve insanı merkez olarak kullanılamaması, kara ve piyasa koşullarına bağımlı kılındığı için yanlış yöne çekilmesi ve toplumsal ilerleme doğrultusunda kullanılamaması olarak tezahür etmektedir. Ya da eski ve yeni çelişkiler, yeni bir bütünsel çelişkiler yumağı oluşturarak birarada sürmeye devam ediyorlar.

Bu çelişkilerin var olduğu bugünkü uluslararası ortam, büyük toplumsal alt-üst oluşlar, destabilizasyon ve gericilik riski de taşımaktadır. Körfez savaşı emperyalist güçlerin dünyaya savaşın yeniden politikanın devamı olduğu yeni bir dünya düzenini dayatmak için nasıl gözü dönük, saldırgan bir provakasyon yapılabileceğini ortaya koymuştur. Bir dizi Sovyet Cumhuriyetinde, Balkanlar'da, Kafkasya'da halka karşı kanlı saldırılar, şiddet ve güç politikasının bugün dünyada nasıl üstünlük kazanabileceğini göstermiştir.

Kapitalist pazar ekonomisinin saldırganlığı, yayılmacılığı ve dünya pazarının emperyalistler arası yeniden paylaşımı, yeni savaşlar ve global felaketlere yol açabilir. Özellikle de Üçüncü Dünya ülkelerini et-

kileyecek savaşlara yol açabilir. Çünkü bugün nükleer, kimyasal ve biyolojik silahlar kontrolü iyice zorlaşarak, çok sayıda büyük devletin yanı sıra, orta boy, hatta kimi küçük devletlerin elinde daha yaygın olarak bulunabilir ve bulunmaktadır. 1990'ların başında, Pentagon, Amerikan ordusunun özellikle düzenli ve görece iyi donatılmış orta boy askersel güç ve ordularla çatışmalara girebileceği olasılığını dikkate alarak **ORTA ŞİDDETE ÇATIŞMALAR** olasılığını ele almış ve buna uygun askersel görüş ve yapılanmaları oluşturmaya başlamıştır. Başlıca emperyalist merkezlerin NATO'nun yanı sıra, ulusal askeri varlıklarının gücü ve oluşturulmak istenen BAB'ın muhtemel askersel kapasitesi bilinmektedir.

Bugün dünyamızdaki tek tek çelişkiler ve bir bütün olarak çelişkiler yumağına, tehlikelere ve bunlar karşısında kapitalizmin durumuna bakıldığında ortaya çıkıyor ki, bugün insanlığın karşı karşıya olduğu **evrensel çelişki**, **BTD'i**, insanlığa karşı biçimlerde kullanılan kapitalizm ile insan uygarlığı ve sosyalizm arasındaki **uzlaşmaz nitelik taşıyan çelişkidir**.

Kapitalizm ile uygarlık arasındaki bu uyuşmazlık, kapitalizm ile giderilemez. Tersine onun en önemli iç mekanizması kar amaçlı üretim ve rekabet ve emeksermaye çelişkisi bugünkü koşullarda bu çelişkiyi sürekli yeniden üretir. Üretimin dev boyutlara ulaştığı günümüzde, kar ve rekabet üretimi insanın rasyonel ihtiyaçlarına, doğaya ve tüm uygarlığa uygun hale getirmeye izin vermez. Kuzey-Güney çelişkisinin, kapitalizmin şartlarında çözümsüz oluğu bu durumu daha da azdırır. Güneydeki kapitalizm, umutsuz da olsa Kuzeydeki kapitalizm modelini izler ve sınırlı olanakları yüzünden, çok daha yıkıcı bir kapitalist gelişmeye yönelir. Dünyada küçük bir azınlığın refahı koşullarında hiçbir güç doğayı tahrip edecek diye güneye gelişme yolunu yasaklayamaz. Sorun, dünya çapında kapitalizme karşı mücadeleyi, tüm dünya çapında sosyal adalet düşüncesiyle birleştirmektir. Sosyalizm perspektifi ile sorunu ele almaktır. Bu yöndeki her adım kapitalizmin doğasına karşı mücadele ve onu sınırlandırma sonucuna götürür.

Ulus Devletin "Aşılması", Çok Uluslu Şirketler, BTD ve Emperyalizmin "Bitişi"

Üretimin uluslararasılaşması, entegrasyon, global-

leşme ve küçük ulusların devletlerinin emperyalist devletlerce aşılması kendiliğinden iyileşmelere, insan hakları, barış, akıl ve sağduyu çağına yol açmamıştır. Kapitalizm çerçevesinde, onun eşitsiz gelişme yasasının işlediği koşullarda, bu gelişmelerin otomatik olarak insanlığın lehine sonuçlar yaratması gerçekleşmemektedir. Bu koşullarda "ulus devletin" aşılmasından, hele hele "devletsiz hukuktan", yani devletin aşılmasından söz etmek, kendi olumlu beklentilerimizi gerçeğin yerine koymak olur.

Globalleşmeye yol açan üretim, ticaret ve sermaye hareketlerindeki uluslararasılaşmanın bugünkü temel aracı, mekanizması **çok uluslu şirketlerdir**. Bunların gerçek karakteri, sermaye yapısı ve ulusal devletle ilişkisine bakmak gerekir. Bu şirketler öncelikle ne "uluslar üstü" ne de "uluslar ötesi" şirketlerdir. Bunlar "çok uluslu şirketler"dir. Çok ulusluyu da tırnak içinde yazmak yanlış olmuyor. Çünkü, 1980'li yılların verilerine göre bu şirketlerin % 96'sı sermayesinin ulusal karakteri itibariyle tek uluslu bir yapıdadır. Ancak % 4'ünün sermaye yapısı çok ulusludur. Gerçek çok ulusluların azınlıkta, tek uluslu mülti-nasyonal şirketlerin çoğunlukta olması bir tesadüf değildir.

BTD koşullarında ilk yatırım için gerekli olan sermaye miktarı çok büyüktür. Tek ulus sermayeli mülti-nasyonal şirketler, bu dev miktarları kendi ulusal devletleri ve hükümetlerinden ya da onların desteği ile elde etmektedirler. Bu konuda önemli ayrıcalık ve imkanlara sahip olabilmektedirler.

Bu olgu, günümüz kapitalizmde, BTD koşullarında devletin ekonomiye katılımının artması zorunluluğu ile bağlıdır. Bunun bir sonucudur. BTD koşullarında uluslararasılaşan üretimin, ticaret ve finansal hareketlerin gereksinim duyduğu devasa fonlar, devlet müdahalesi ve aracılığı olmadan çok uluslu şirketlerce kolaylıkla sağlanamamaktadır. Ama, bilimsel teknolojik devrim Keynesçi modeldeki devlet müdahalesi biçimini de eskitmiş, devreden çıkarmıştır. Bu nedendir ki, 1980'li yıllarda Friedmancı monetarist model ekonomiye devletin müdahale ve katılımını değil, devletin idari yollarla ve bunların temelindeki emir-kumanda sistemiyle müdahale etme biçimini değiştirmeye çalışmıştır. Devlet şimdi, ekonomik araçları yine hükümet ve devlet organlarının kararları temelinde kullanarak, biçim değiştirerek

müdahaleyi sürdürüyor.

Azınlıktaki kapitalist sınıf ve çok uluslu şirketler ekonomik ve politik yönetim aracı olarak devletten kolay kolay vazgeçemezler. Devletin ekonomiye, esas olarak ekonomik araçlarla müdahale biçimini seçseler bile, emir komuta sisteminin araçlarını da tamamen rafa kaldırmıyorlar. Gereklikçe, onu da kullanıyorlar. Devlet, ekonomide de siyasal yönetimde de kapitalizmin vazgeçemeyeceği kurumdur.

Çünkü; **dünya kapitalist ekonomisi içinde başlıca iki temel öznenen söz edebiliriz. Devlet ve çok uluslu şirketler.** Bu şirketlerin % 96'sının sermaye yapısı açısından tek uluslu olduğu biliniyor. Bu durumda **başlıca özne** devlet özellikle de çok uluslu şirketlerin % 90'ından çoğunun merkezlerinin bulunduğu ve sermayelerinin ait olduğu gelişmiş kapitalist ülkelerin ulus devletleri olmaktadır.

Bu durumda, emperyalist metropollerdeki devletler değil, bu büyük devletlerin ve onlarla ilişkili çok uluslu şirketlerin ayağına dolanan, metropoller dışındaki ülkelerin ulus devletlerinin aşılmasından söz etmek gerçeğe daha uygun olur. Bu ise, ulus devletin ya da devletin işçilerin, emeçilerin insanlığın ve bireyin yararına aşılması değildir. Uluslararası emperyalist burjuvazi ve bir avuç zengin ulus yararına, ekonomik olarak daha zayıf ulusların devletlerinin aşılması ve kapitalizmin zayıf ülkeleri ve ulusları kendine bağlamak için kullanıldığı mekanizma haline getirilmesidir. Yani, devletin baskı ve yönetim aygıtı olarak, dolayısı ile klasik anlamıyla devlet olarak korunmasıdır.

Bugün Orta Avrupa'dan Kafkaslar'a, Orta Asya'dan Pasifik'e, Hint Okyanusu'na, Hindi-Çin'e kadar tüm Avrupa ve Asya, tüm Afrika ve Ortadoğu geç uluslaşmanın ya da ulusların kendi kaderini Tayin Hakkı gereği kendi geleceklerini ve kendi rejimlerini özgürce belirleme, seçme ve ifade etmelerinin eksik olması, engellenmiş ya da engellenmekte olmasının problemlerini yoğun, aktif ve geniş olarak yaşıyorlar. Bu problem kapitalizm çerçevesindeki bütünleşme ve parçalanma eğilimlerinin ağır etkisi altında iyice büyürken ekonomik olarak zayıf ulus devletlerin bu biçimde aşılması, 7 zengin ülke adına ve bu ülkelerin uluslararası müdahale ve zorbalığa da aşılması anlamına gelmektedir.

Bu gelişme sonucunda, emperyalist ülkelerin dev-

letleri Amerikan, İngiliz, Fransız ulus devletleri olarak büyüyüp, "uluslararasılaşıyorlar." Ve insan hakları adına Silopi'ye Birleşmiş Milletler bayrağıyla bile değil, Amerikan ulusal bayrağı ile, uyuşturucu ile mücadele adına da Panama'ya Amerikan milli marşı ile çıkıyorlar. Çünkü bugün emperyalist burjuvazinin devlete, emperyalist devletin de dayanacağı bir ulusa gereksinimi vardır. Bu nedendir ki, çok uluslu şirketlerin egemenliğindeki metropollerin ulus devletleri, başka ulus devletleri aşarken, kendi ülkelerinde ve halkları önünde, daha çok ulus devlet oluyorlar.

Bu emperyalist ulus devletler, gerek Birleşmiş Milletler'de ve gerekse diğer uluslararası kurum ve platformlarda gelişmiş kapitalist ülkelerin devletlerinin, kendileri dışındaki ülkeler ve devletlerin egemenlik haklarını askıya almayı mümkün kılacak bir müdahale hukukunu geliştirmeye çalışmaktadırlar. "Devletsiz hukuk" ise, Devletler Hukukunun unutulmasıdır yalnızca. Çünkü, BM'inde, AGİK'inde özneleri DEVLET'lerdir. Ve de Ulus Devlettir.

Bütün bunlar soğuk savaşı kazanan gelişmiş kapitalist ülkelerin, en başta da ABD'nin tüm yönleriyle kendi "yeni düzen"lerini kurumları ve hukuku ile birlikte oluşturmaya çalışmalarıdır. Ya da, tüm dünyaya **PAX-Emperyalistica** yani **emperyalist barışın** dayatılmasıdır. Bu noktada emperyalizmin son on yılda insanlığı "verdiklerine" göz atmak yararlı olacaktır. Çünkü, yaptıkları yapacaklarının habercisidir.

Geleceğin Tüketilmesi

Son on yılda emperyalist-kapitalist sömürünün boyutları yakın tarihindeki dönemlere oranla dev boyutlarda artmıştır:

- Dünya çapında yaratılan toplam gelirin paylaşımı olağanüstü bir biçimde bozulmuştur. Dünya nüfusunun % 15.4'ünü oluşturan bütün zengin ülkelerin 784 milyonluk nüfusu, toplam dünya gelirin % 78.2'sini alıyor. Ya da 17 bin milyar dolarlık gelirin, 13 bin 380 milyar dolarını alıyor. Buna karşılık geri kalan fakir dünya nüfusunun yani, insanlığın % 84.6'sı ya da 4 milyar 317 milyon kişi ise, toplam dünya gelirin yalnızca % 21.8'ini yani 3 bin 660 milyar dolarını alabilmektedirler.

- Borçlu ülkelerin 1980'lerin başında 800 milyar doları biraz aşan borç toplamı, 80'lerin sonunda 1300

milyar dolara fırlamıştır. Borçlu ülkelerin reel gelirleri ise % 60 gerilemiştir. Bugün zayıf gelimli ülkelerde yaşayan ve dünya nüfusunun % 56'sını oluşturan 3 milyar insan toplam dünya gelirlinin yalnızca % 5.4'ünü alabilmektedir. Yani yalnızca, 50 milyon nüfuslu Fransa'nın GSMH'sı kadar.

- Batı son on yılda Üçüncü Dünyaya yatırdığı miktarın 4 katını kar olarak transfer etmiştir. Yalnızca, 1989 yılında verdiği borçların 1.5 katı kadar parayı eski alacaklarının faizi olarak geri almıştır.

- Üçüncü Dünya ülkelerinin ihracatlarının ithalatlarını karşılama oranı, 1973-80 arası (+) 1.6 iken yani ihracatları ithalatlarını karşılamak için olumlu durumdayken, 1981-86 arasında (-) 7.1'e düşmüştür. Yani sattıkları, aldıklarına yetmez olmuştur. Yalnızca Afrika kıtasının 1981-90 arasında kendisine dayatılan düşük hammadde fiyatları nedeniyle kaybı 150 milyar dolardır.

- Dünyada toplam olarak açlık sınırında yaşayan insanların sayısı 1980'lerin başında 820 milyon kişi iken, 1989'da 950 milyona, 1990'ların ilk yıllarında ise 1 milyarın üstüne çıkmıştır.

- Zengin ülkelerle fakir ülkeler arasındaki uçurum çok derin bir biçimde açılmıştır. Paris banliyösünde yaşayan bir ailenin geliri, Güney Doğu Asya'daki bir ailenin yüz katıdır.

- Metropol ülkelerdeki gelir dağılımındaki dengesizlik de sertleşmiştir. 1977-89 yılları arasında tüm Amerikan ailelerinin vergi öncesi gelirlerinin 1/3'ü en zengin 600 bin ailenin eline geçti. Bu zengin ailelerin her birinin yıllık geliri en az 310 bin dolar oldu. Carter-Reagan döneminde toplam 60 milyon ailenin geliri, enflasyona göre düzeltilmiş rakamlarla 740 milyar dolar arttı. % 1'lik en zengin aile grubunun gelirlerinin artışı ise toplam 550 milyar dolar oldu. Bu % 1'lik kesimin geliri 12 yılda 315 bin dolardan 550 bin dolara çıkarak, sabit değeriyle % 77 arttı. Buna karşılık tipik orta halli Amerikan ailesinin geliri ise, aynı yıllarda yalnızca % 4 artarak 36 bin dolara çikabildi.

- 1981-89 arası Reagan döneminde ABD askersel harcamalarının yuttuğu toplam para bin milyar doları aştı. Soğuk savaşın bitiş yılı olan 1989'da dünya çapındaki, silahlanma -savunma değil- harcamaları yalnızca % 2 azalabildi. Ve bu % 2'lik azalışın dünya çapındaki para olarak karşılığı 950 milyar dolardı.

Dünyadaki askersel harcamaların yalnızca % 0.5'i, her yıl az gelişmiş ülkelerdeki tarımı iyileştirmeye ayrılabilse, 1990'lı yıllarda dünyada beslenme problemi çözümlenebilecekti. Buna rağmen 1989'da Japonya silah harcamalarını % 25 oranında artırdı.

- Bir bütün olarak gelişmiş sanayi ülkelerinde özellikle son 10 yıldaki ağır sosyal intikamcı IMF politikaları sosyal harcamalara ve yaygın olarak insana yönelik yatırımları ağır biçimde kısıtlamıştır. Eğitim, sağlık, yoksullara, emeklilere, kültürel yaşama yönelik olanaklar gasp edilmiştir. Bu yaygın bir kültürel yozlaşmaya sosyal ve bireysel yalnızlaşmaya, manevi bunalımlara yol açmıştır. Emekliler, yoksullar toplumun ilgisizliğine terk edilmişlerdir. Bütün bunlar metropollerde yaşamın kalitesinde önemli bir düşüşe yol açmıştır.

- Dünya nüfusunun % 5-6'sını oluşturan ABD dünya enerjisinin % 40'ını tüketiyor. Ortalama bir ABD'li bir Etiyopyalıdan 600 kat fazla enerji tüketiyor. 1987 yılında OECD ülkelerindeki kişi başına enerji tüketimi 6573 kilo petrole eşit enerjidir. Yoksul ülkelerdeki (2 milyar 824 milyon) kişi başına enerji tüketimi ise 257 kilo petrole eşittir. Böyle olduğu için de gelişmekte olan ülkeler bir bütün olarak dünyada sera etkisinin artışıında % 9, sanayileşmiş ülkeler ise % 91 paya sahiptirler. Ve Green Peace'e göre ise, sadece 1980'lerin son birkaç yılında, yalnızca deniz yoluyla 3 milyon 170 bin ton atık az gelişmiş ülkelere ihraç edilmiştir.

İşte bütün bu dev sömürdür ki, son 10 yılda emperyalist metropollerde bilimsel teknolojik devrimin kapitalizmin ihtiyaçlarına göre uygulanmasını, yüz milyarlarca dolarlık silahlanmayı, metropollerin büyüme krizinin ve son birkaç yıldır içinde olduğu ve halen çıkamadığı ekonomideki durgunluğun yükünü taşımayı olanaklı kılan kaynak akışını sağlamıştır.

Kapitalizm tüm bu uygulamaları ile kendini idame ettirebilmek için dünyanın öylesine dev kaynak ve imkanlarını tüketiyor ki, bu insanlığın ve uygarlığın geleceğinin bugünden tüketilmesinden ve onun için varlık yokluk sorunundan başka bir şey olmuyor.

Son on yıldaki sistematik, derin, geniş emperyalist sömürüye, sömürünün ötesinde bir şey olan bu dev talana bakıldığında, emperyalizmin kolonyal, **klasik sömürgecilikten yeni sömürgeciliğe** oradan da piya-

sa sömürgeciliğine geçtiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Sonuç olarak, şunun altı kalınca çizilebilir ki, **ne olaylar ve olgular ne de soğuk savaşın bitişi "emperyalizmin bittiğini"** göstermiyor.

Sosyalizm Gelecektir, Gelecek Bugünden Kazanılacaktır.

Bir bütün halinde uluslararası panorama, onun içindeki başlıca olgu, eğilimler, çelişkiler ve sonuçlarından çıkararak aşağıdaki saptamaları yapabiliriz:

* BTD koşullarında kapitalizmin dünya çapındaki gelişimi, üretimin uluslararası karakterini de, kolektif karakterini de hızla artırıyor.

* Hergün daha çok insan ücretli emeğin sıralarına katılarak tüm dünyada dolaylı ve dolaysız olarak üretim faaliyetine katılıyor. Dünya çapında sermaye ve bilgi sınırlı sayıdaki çok uluslu tekelin ve emperyalist devletin elinde merkezileşiyor.

* Tüm dünya uluslarından, 100 milyonlarca insanın kolektif olarak gerçekleştirdiği üretimin sonuçları, hergün daha çok üretimden uzaklaşan bir avuç üretim aracı sahibi, bilgi imparatorları ve zengin ulus tarafından gasbediliyor.

* Yaşamın tüm alanlarındaki uluslararasılaşma işçi sınıfı, kadın, çevre, barış vb. tüm alanlarda uluslararası örgütlenme, dayanışma ve işbirliğini ve her düzeyde ve her tip örgütlenmeler aracılığı ile etkin, hızlı ve güçlü bir ENTERNASYONALİZM'i dayatıyor.

* Tüm dünyada ve her ülkede üretimin kolektif karakteriyle, onun özel kapitalist biçimde mülk edinilmesi ve uluslararasılaşan üretimin bu enternasyonal niteliği ile, onun sonuçlarına ulusal düzeyde sahip olunması arasındaki çelişki artıyor.

* Emek sermaye çelişkisi, kapitalizmin dünya çapında yayılması ile bağlı olarak, daha geniş ve derin bir biçimde geliyor, kök salıyor daha çok sayıda insanın yaşamını belirleyip değişik alan ve ilişkiler üzerinde de etkili oluyor.

* Son 25 yılda ortaya çıkan ya da yeniden önem kazanan ve globalleştiği görülen barış, çevre, kadın ve Kuzey-Güney sorunları ve bunların dayandığı çelişkiler

aktiflik ve belirginlik kazanıyor.

* İnsan emeğinin ve insanın çok yönlü sömürüsüne dayanan kapitalizm, sınıflı sömürücü toplum tipinin bugünkü somut biçimidir. O, bu niteliği ile doğanın, kadının, gençliğin, zayıf ulusların, göçmenlerin ve emeklilerin ezilmesi, sömürülmesi, ayrımcılığa uğratılması ve horlanmasının da -tüm sınıflı toplumların tarihsel mirası ile birlikte- bugünkü dayanağı ve (her problemin öznel kaynağının yanı sıra) üreticisi olan toplumsal formasyondur.

* Emek-sermaye çelişkisi ve global sorunlara kaynaklık eden çelişkiler birbirleriyle özdeş değildir. Sınıfsal olanla global olan birbirine indirgenemeyecek kadar farklıdır. Bir dizi toplumsal grup, kadınlar, gençler, göçmenler, emekliler ve barış severler yalnızca sınıfsal konum ya da dar anlamda sınıfsal konum ve çıkarlara indirgenemeyecek ortak çıkarlara sahiptirler. Biri diğerine indirgenemiyor. Sınıfsal ve global indirgemecilik yaşamda karşılık bulamıyor. Ama bunlar birbirleriyle kesişip birbirlerini etkiliyor. Sorun sınıfsal olanla global olanın diyalektiğinin yakalanabilmesindedir.

* Sınıfsal, ulusal ve cinsiyetçi sömürü, baskı, ezme ve ayrımcılık, doğaya karşı sömürü şiddet ve tahrip; barışa, kadınlara ve genç nüfusa, göçmen ve emeklilere karşı yöneltilen saldırganlık, ayrımcılık ve sömürü birbirlerine rağmen çözülemeyecek kadar bütünsel ve uyumlu çözümler gerektirecek kadar birbirleriyle bağlantılıdır.

* BTD insanın, doğanın ve tüm dünyanın gerçek gereksinimlerini merkez alarak uygulandığında üretimi sonsuzca arttırabilmek imkanını taşıyor. Oysa kapitalizm üretimi ve BTD'yi kara ve piyasaya bağımlı kılmıştır. Bunun içindir ki, bilim ve teknolojiadaki gelişmeler kapitalizmin çerçevesinde toplumsal ilerlemenin ve insanın gerçek ihtiyaç ve çıkarları için, zamanında ve yeteri hızla kullanılamıyor. Bunun tipik ve çarpıcı örneği, BTD'nin sağladağı yeni olanaklara rağmen mesela çalışma saatlerindeki kısıtlamalara gidilememesi, işçilerin hayat düzeylerinde eldeki imkanlarla orantılı anlamlı ilerlemeler görülememesi, en ileri teknoloji üretiminin geçerli olduğu ülkelerde gelir dağılımında, zengin ülkelerle orta ve yoksul ülkeler arasında gelir dağılımında bir iyileşme görülememesidir.

* Bugün silahlanma insanlığın geleceğini çok daha fazla ve her bakımdan tehdit edecek olağanüstü

düzyededir. Bu özellikle son on yılda, başta ABD olmak üzere emperyalist metropollerin sürükleyiciliği altında tırmandırılmıştır. Oysa, askersel harcamalar insanlığın, doğanın, emeğin, az gelişmiş ülkelerin, ezilen cinsin ve genç nüfusun maddi ve manevi ihtiyaçlarını, yeterli bir miktar ve hızla çözmeye yetecek kadar bir kaynağı serbest bırakmaya yetecek bir tempoyla indirilebilir. Ama soğuk savaşın bitimine rağmen gelişme bu biçimde bir hıza sahip olamıyor. Bunun temelinde yatan, barışı engelleyen başlıca etmen, kapitalizmin emperyalist devletlerin çok uluslu tekellerin, çıkarları, piyasanın ve karın egemenliğidir.

* BTD koşullarında kapitalist toplumun sosyolojik yapısında bir dizi yeni unsur ortaya çıkmıştır. Ama kapitalist toplum sınıflı olmaya devam etmektedir. Emek sermaye çelişkisinin belirleyici önemi ve sınıf mücadelesi devam etmektedir. Çünkü; sınıf farklılıkları kapitalizmin yeni tutucu varyantının uygulanmasıyla daha da artmıştır. İşsizlik ve sosyal adaletsizlik büyümekte, yoksulluk artmaktadır. 1980'lerin sonlarını izlen yıllar dünya çapında işçi hareketlerinde ortaya çıkan zayıflamayı, ağır sonuçları izleyerek tüm global ya da YDN'lerde de önemli hatta yer yer daha ağır bir zayıflama yaşanmaktadır. Görülüyor ki, tüm eşitlikçi hareketler sıkıntıda. Görece daha diri ve olanakları daha geniş kalabilen işçi hareketidir.

Sonuç olarak, bu saptamalar kapitalizmin devrimci bir biçim ve öze aşılmasının, tasfiye edilmesinin ve yeni bir sosyalizmin gerekliliğine, insanlığın gündeminde olduğuna işaret etmektedir.

İşte SBP, günümüz dünyasının somut, çok yönlü ve canlı analizinden çıkarak, bugünkü dünya koşullarında amacını "kapitalizmin yerini sosyalizmin almasını sağlamak" biçiminde ifade etmiştir. Ve sosyalist gelecek bugün yaşamın içinde yürütülecek somut mücadelelerle kazanılacaktır.

**Barış, Silahsızlanma, Uluslararası İşbirliği,
İnsan Hakları ve Demokrasi; Yaşanabilir
Bir Çevre; Güvenli Bir Gelecek ve
Sosyalizm İçin Bugünden Mücadele**

Bugünkü uluslararası ortamda tehlikeler ve olanaklar birlikte yeralıyor. Bu olanaklardan hiçbiri kendi kendi-

ne ve zamanı geldiğinde gerçekleşip sonuç yaratamaz. Herşey bilinçli eylemden geçer.

Gelecek icad edilemez. O, şimdiden yaşamın her alanındaki somut, aktif mücadele ve pozitif alternatifler ortaya konarak, ne için ve neye karşı olduğunu net bir biçimde ifade edilerek kazanılabilir.

İşçi ve emekçi sınıfların ve diğer ilerici, eşitlikçi güçlerin amaçları, değerleri şimdi daha geniş ve başka güçlerle de daha kolay paylaşılabilir.

Barış, silahsızlanma, uluslararası işbirliği, yaşanabilir bir çevre, kadın hak ve özgürlükleri, gençliğe olumlu bir gelecek için işbirliği, demokrasi güçlerinin birlikteliği de kendiliğinden gerçekleşemez. Bunun gerçekleşmesi, tüm savaş, silahlanma ve gerginlik karşıtı, demokrasi ve insan hakları yanlısı, çevreci ve eşitlikçi güçlerin, ulusal baskı ve ezmeye karşı olan güçlerin ikili ve çok yönlü, özel ve ortak amaç ve değerler için; hemen şimdiden başlayarak süreli-süresiz; bileşik ya da paralel işbirliği ve bilinçli bir faaliyet içinde olmaları gereklidir, zorunludur. Bu ulusal ve uluslararası planda bir zorunluluktur.

Uluslararasılaşma, entegrasyon bugün tüm dünyada yayılıyor ve belirleyici oluyorsa, bu koşullardaki dünyada başta işçilerin, emekçilerin olmak üzere tüm çevreci ve eşitlikçi, insan hakları, demokrasi ve sosyalizm yanlısı güçlerinde uluslararası, enternasyonalist birlik, dayanışma ve mücadelesi de nesnel zorunluluktur. Enternasyonalizmin her alan ve düzeyde yeni biçimlerini, bulup gerçekleştirmek ve örgütlmek bugünün gereğidir.

Egemen kapitalist-emperyalist sistem güçlerinin, çevreye karşı sömürü, şiddetle tahribin başlıca sorumlularının, demokrasi ve insan hakları ihlalcisi sosyal, politik güçler ve egemen devletin tehlikeli olmak için bugün gereğinden fazla güçleri vardır.

Bugün ve yarın dünyanın ve uluslararası ortamın nasıl olacağını mücadele ve yalnızca mücadele belirleyecektir. İşçilerin, emekçilerin demokrasi, insan hakları, çevre ve kadın haklarından, eşitlik ve özgürlükten, sosyalizmden yana olan tüm insanların bilinçli, örgütlü mücadelesi sonucu tayin edecektir. Çağımızın ne olduğundan öte ne olacağını belirleyecek olan budur. Bu amaçla yürütülecek olan enternasyonalist mücadeledir.

Çünkü çağın ne olduğu değil ne olacağı sorusu önemlidir. Kapitalizm ile uygarlık ve sosyalizm çelişkiyle

belirlenen bu çağın ana eğilimi ne olacaktır. 21. yüzyılın temel sorusu budur. **Çağımız, insanlığın kapitalizmle birlikte uygarlığın yıkımına doğru sürüklendiği bir çağ mı, yoksa insanlığın kapitalizmi aşmış uygarlık ve sosyalizm yolunda ilerlediği bir çağ mı olacaktır?** Bir başka deyişle çağımız "son çağ" mı, yoksa sonsuz çağ mı olacaktır. İşte bu soru, mücadele ve pratik tarafından yanıtlanacaktır.

SBP yeni bir çağın başlangıcı için mücadele ediyor. İnsan uygarlığının geleceği uğrunda kapitalizme karşı mücadelenin git gide daha açık ve enternasyonalist biçimler alacağına ve daha derin sosyalist bir içerik kazanacağına inanıyoruz. Bütün sorun, artık insan uygarlığı için "çok geç" denecek bir noktaya kadar eli kolu bağlı kalmamaktır.

Çağdaş anlam ve kapsamıyla ücretli emeğin yani, bugünkü işçi sınıfının özellikle metropol ve diğer kapitalist ülkelerde sendikal ve politik örgütlerinin kendilerini yenileme, yeni örgütler ve biçimler bularak, ulusal ve uluslararası planda yeniden kendilerini ifade etmek için olanakları vardır. Özellikle sendikal hareket tüm sarsıntı ve problemlerine karşın yapı ve olanakları ile merkezi bir yer tutmaktadır. Sendika ve politik planda kendini yenileyerek varlığını sürdürebilen örgütler ve kimi ülkelerde ortaya çıkmakta olan yeni örgütlenmeler ulusal planda yeniden yapılanırken, uluslararası planda da yeni enternasyonal ilişki ve örgütlenme yol ve biçimlerinin arayışlarının ipuçları da filizlenmektedir. Var olan sosyalist, komünist, Marksist partilerin, emeğin çıkarını savunmayı temel alan ve sosyalizmi amaçlayan partilerin yeni nitelikleriyle bugünkü koşullara uygun enternasyonal ilişkilerinin oluşması mümkün ve geciktirilmemesi gereken bir zorunluluktur.

1980'lerin ikinci yarısında işçi hareketinin sıkıntılarının artması ve var olan sosyalizm deneyi ülkelerinin dağılmasını izleyerek ve başka nedenlerle de güç kaybeden yer yer zayıflayan kadın, çevre, gençlik vb. eşitlikçi hareketlerin de bugünkü, gelişen koşullara göre kendilerini yenileyerek ve yenilerinin de oluşmasıyla ulusal ve uluslararası planda etkinliklerini artırıp, ileriye çıkmaları gereklidir.

Çünkü; bu hareketlerin zayıflaması büyük başarılarını izleyerek ortaya çıkmıştır. Özellikle gelişmiş kapitalist ve çeper ülkelerde barış, kadın, çevre, göçmen

ve genç nüfusun ve emeklilerin sorunları hemen başlıca tüm sosyal ve politik güçlerce kabul edilmek durumunda kalmıştır. Tüm partiler pragmatik ve örgütsel planda, çevre, kadın ve genç nüfusun sorunlarını ele almak, politika ve örgütsel yapılarında buna uygun düzenlemeler yapmak, toplum bir bütün halinde şu ya da bu oranda adım atmak durumunda kalmıştır. Bu durum yalnızca sözü edilen konulardaki bağımsız hareketlerin, başlı başına ayrı örgüt ve yapı olarak konumunda bir dizi sıkıntı ortaya çıkarmış ve zayıflatmıştır. Ama sorunlar ve kaynakları olan çelişkiler sürmektedir. Faal ve gündirdirler. Bunlara dayalı hareketlerin çekirdek, omurga öğeleri varlıklarını sürdürmektedir. Geçmiş dönem koşullarının değişmesi ile birlikte, o koşullarda etkili olan tezahür ediş biçim ve örgütsel formları sıkıntılıdır.

Problemlerin, çelişkilerin devam etmekte oluşları karşılıkları olan yeni politik ve örgütsel ifadelenişlerin varlıklarını sürdürmeleri veya yenilerinin ortaya çıkmasını gerektirmektedir. Sorun, bunu yanıtlayacak öznel unsurların biçimlenmesidir. Gerek ücretli emeğin, çalışanların, gerekse barış, çevre, göçmen, emekli, kadın ve gençlerin haklarını savunan hareketlerin, insan hakları tüm eşitlikçi hareketlerin geçtiğimiz dönemde yeniden yapılanarak ayakta kalan güçleri ile, şimdiki koşullarda oluşacak yeni unsurların, birleşip kendilerini ifade etmeleridir. Bütün bunlar ise belli bir yordamlama, arayış, oluşum ve toparlanma süreci olarak tezahür etmektedir.

Geçmiş dönemden gelen yapılar içinde, ulusal ve uluslararası sendikal hareket, Marksist, sosyalist partiler, sosyal demokrat partiler ve Sosyalist Enternasyonal, komünist partilerin parçalı ve daha çok bölgesel planda ayakta kalabilen ilişkileri; İnsan Hakları hareketinin ulusal ve uluslararası plandaki tüm çalışabilir işlerli öğeleri; çevreci partiler, uluslararası plandaki yeşil hareketler, Green Peace vb. enternasyonal çevre örgütleri, ulusal kadın hareket, inisiyatif ve örgütleri, yaşayan her tür uluslararası kadın hakları örgüt ve ilişkileri; Barış hareketinin ulusal ve uluslararası planda yaşayabilen tüm örgüt, inisiyatif ve yapıları; Gençlik hareketinin ayakta kalan tüm örgütlü olanakları; Göçmenlerin örgütleri ve daha önemlisi tüm bu alanlarda ortaya çıkan yeni unsur ve yapılar kendi içlerinde ve birbirleriyle ulusal ve uluslararası planda kıtasal ve bölgesel ilişki, bilgi akışı ve olanaklı her durumda ortak ya da paralel davranmaya ilgi,

özen ve çaba harcamalıdır. Bu yeni enternasyonalist ilişkiler ve yapıların inşasının başlangıcını yakalayabilmek için şarttır. Burada, metropollere yönelen ve sürececek olan büyük göç dalgasının gelişmiş ülkelerde "üçüncü dünya" ya da "güney" partileri gibi yeni oluşumları ortaya çıkarabileceğini düşünmek yanlış olmayacaktır. Bir bütün halinde Güney ülkeleri sorununun uluslararası plandaki varlığı ve metropollerde önemli sayıdaki Üçüncü Dünya göçmeninin oluşturduğu sosyal taban bu partilere hayat verebilir.

Bağlantısızlar hareketinin eski biçimi ile yaşama koşullarının ne kadar kaldığı şüphelidir. Ama bu hareketin öğeleri bugünkü dünyada da dünden az olmayan ortak çıkarlara sahiptir. Zengin Kuzeyin ekonomik sömürsünden, ulusal baskı ve ayrımcılığından, zararlı sanayi ve atıklarla Kuzeyin çöplüğü haline getirilmeğe, ikinci sınıf insan haklarına layık görülmeğe, uluslararası ilişkilerde anti-demokratik dayatmalardan, ulusal boğazlaşmalar yoluyla savaşların kendilerine dayatılmasına kadar çağdaş dünyanın başlıca sorunlarının muhatabı durumdadırlar. Bu durum soğuk savaş dünyasının koşulları ve dengelerine göre oluşmuş olan Üçüncü Dünya hareketi olarak, Bağlantısızlar Hareketinin ömrünü bitirirken, Güney ülkeleri olarak onlara yeni koşullarda eski Üçüncü Dünya, bugünkü Güney uluslarının yeni bir enternasyonal ilişki, inisiyatif, hareket ya da örgüt ve örgütlenmelerini dayatmaktadır.

BM'ler bugün emperyalist metropollerin, en zengin ülke başta olmak üzere zengin Kuzeyin işgaline uğramıştır. Devletler hukukunu ve en olağan hukuk kurallarını çiğneyerek Libya'ya karşı ambargoyu uygulayan örgüttür. BM'ler kurulduktan kısa bir süre sonra da, soğuk savaş ilan eden emperyalist-kapitalist blokun işgal ve inisiyatifine geçmiştir.

1950'lerde sömürgeler sisteminin adım adım çökmesi ve bağımsızlığını yeni kazanan ulusların artması, bağlantısızlar hareketinin ortaya çıkması, varolan sosyalizm deneyi ülkelerinin ağırlığı ile bu olgunun birleşmesi ve metropol ülkelerde işçi hareketinin, sosyal demokrat hareketin ağırlığının artması ve bunların sonucunda buralarda burjuva çevrelerde sağduyulu eğilimlerinde kendini duyurabilir hale gelmesiyle BM'lerdeki bu emperyalist hegemonya ciddi bir biçimde geriletilebilmişti.

Şimdi yoksul güneyin önünde, tüm dünya halk-

larının, emek, barış, demokrasi, eşitlik güçlerinin önünde BM'leri yeniden fethetme görevi öne çıkmaktadır.

Dünyanın barışın, emeğin, çevrenin, insan ve kadın haklarının, eşitliğin yararına olumlu anlamda entegrasyonunun demokratik, tüm ulusların eşit haklı katılımından güç alan evrensel bir örgüt olarak BM'lere gereksinimi dünden fazladır. Bugün uluslararası ilişkilerde, ABD dayatması, emperyalist sulha bu imkanı daraltmış ve uzaklaştırmış olsa da, bu gereklidir. Başarılmak zorundadır ve başarılabilir.

BM'lerin gövdesinde hala yoksul Güney ülkelerinin yeri ve rolünün maddi dayanakları vardır. 1960-70'li yıllarda BM yapısında oluşan Latin Amerika için Ekonomik Komisyon, Afrika için Ekonomik Komisyon, Asya için Ekonomik Komisyon, Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Örgütü (UNCTAD) gibi yapılar, halen varlığını sürdürmektedir. Bağlantısızlar Hareketinin kalan ilişki ve olanakları ile birlikte BM'ler yapısındaki bu ve benzeri olanakların birleşik olarak ele alınması, uzun ve çetin de olsa, başlamak için varolan ilk olanağın kullanılması olur.

BM'ler bünyesinde ve birçok BM örgütü ile bağlantılı olan hükümetler dışı örgütlerin (sendikalar, barış, çevre) imkan ve işleri de önemli potansiyellerdir. Uluslararası plandaki çok yönlü girişim ve hareketlerle birlikte, bu örgütler ve bu alanda ortaya çıkacak yeni ilişki, yapı ve örgütler tamamen yeni gelişmeleri de getirebilir.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde askersel sanayi kompleksi, silahlanma ile organik olarak bağlı tekeller ve sermaye çevreleri dışındaki sivil sanayiye dayanan tekeller de sermaye çevrelerinin, çıkarları ve politik etkinlikleri de metropol ülke devletlerinin politikaları üzerinde etkili olabilir, silahsızlanma barış, çevre vb. konularda olumlu eğilimlere kaynaklık edebilir.

Bütün bunlar dünyanın emekten, barış, insan hakları, eşitlik, kadın hakları, çevre ve güvenli bir gelecektekine yana güçlerin perspektif imkanları açısından bugünkü uluslararası ortamdaki potansiyellere işaret etmektedir.

Herşey mücadeleye cesaret etmeye bağlıdır.

Bugünkü uluslararası durumdan çıkarılacak sonuçlarla, sosyalizmin başarısızlığından çıkarılacak sonuçları birbirine karıştırmamak gerekir.

Bugünkü uluslararası durumu belirleyen en önemli

olay, "sosyalizmin ya da marksizmin iflasi" gibi ideolojik nitelikli hadiseler değil, isimlerine ne dersek diyelim iki karşıt sistem arasındaki rekabet ve mücadelenin büründüğü "soğuk savaş"tan, bu savaşı başlatan ABD ve müttefiklerinin üstün çıkmalarıdır.

Sosyalizmin ya da SSCB'nin bu savaşta neden yendiği sorusu, ayrı bir tartışma konusudur. Onun için zayıflıklarını, çelişkilerini tahlil etmek, 1917 Ekim Devrimiyle başlayan deneyden gerekli dersleri çıkartmak elbette zorunludur.

SBP programında bu sorunu tartışmak için gerekli temel vardır. Fakat böyle bir incelemeden çıkarılacak sonuçlar ne olursa olsun, karşımıza çıkacak temel soru şu olacaktır:

Emperyalizmin "soğuk savaş"tan zaferle çıkması insanlık için hayırlı mı olmuştur?

Sosyalizm üzerine hiç bir tartışma bu soruyu gölgelememelidir. Sosyalizm deneyinden çıkarılacak hiçbir sonuç, bu soruya açık bir yanıt vermekten kaçınmaya yol açmamalıdır.

Çünkü bu soruya verilecek yanıt, soğuk savaş koşullarında ortaya çıkıp gelişen kimi hatalara ve Stalinizmin ağır sonuçlarına ve uluslararası komünist hareketin tüm "soğuk savaş" boyunca safını insandan yana seçip seçmediğini gösterecektir.

Emperyalizmin varolan sosyalizm deneyimine karşı zaferi, insanlık için hayırlı olmuş mudur?

GYK'mızın Kongremizin bu soruya kararlı şekilde olumsuz yanıt vereceğinden kuşkusu yoktur. Bu soruya doğru yanıt veremeyen, bugünkü durumda işçiler, emekçiler ve çalışanlardan yana devrimci mücadele de veremez.

(*) 2-3 Mayıs 1992 tarihlerinde Ankara'da toplanan SBP 1. Kongresi'ne sunulan GYK Raporu'nun birinci bölümüdür.

TÜSTAV

Sosyalist Birlik Partisi Genel Merkez Yayınları - 2
Necatibey Cad. 23/11 06440 Sıhhiye / Ankara